

Formulering kring etik splittrar delföreningar

Läkarförbundets centralstyrelse vill att regeln att läkare aldrig får medverka till att påskynda döden förtydligas, så att syftet med åtgärden betonas mer. Men frågan splittrar Läkarförbundets delföreningar. Några vill ha kvar status quo, andra förordar att paragrafen stryks helt.

Sedan 2002 finns en skrivning i Läkarförbundets etiska regler som säger att läkare aldrig får medverka till att aktivt påskynda döden. Någon motsvarande skrivning finns inte i ICME, WMAs läkarkod. Inför årets fullmäktige har Läkarförbundets etik- och ansvarsråd (EAR) därför diskuterat möjligheten att stryka den aktuella skrivningen ur de svenska reglerna.

– Det är både naturligt och praktiskt att reglerna harmonierar. Läkaretiken är till sin natur gränsöverskridande, och de internationella reglerna är mer kända än de svenska, säger Thomas Flodin, ordförande i EAR.

När frågan remissbehandlades var instanserna splittrade. Sju var för att skrivningen skulle slopas, sju var mot. Tre kunde inte enas i frågan.

Ett argument som fördes fram för att behålla formuleringen var att den stimulerar till diskussion kring döds hjälp och andra viktiga frågor, medan tolkningssvårigheter anfördes som ett skäl att lyfta bort den.

En av de remissinstanser som skarpest argumenterade för att stryka meningen var Svenska Läkaresällskapet.

– Skrivningen kom till i ett upphetsat tillstånd 2002 som en markering mot att man legaliserat dödshjälp i Nederländerna. Problemet är att den riskerar stjälpas mer än hjälpa. Jag vet att en del läkare känner en osäkerhet om vad

»Läkaren skall besinna vikten av att skydda och bevara människoliv... Läkaren får aldrig medverka till att aktivt påskynda döden.«

Nuvarande lydelse

»Läkaren ska besinna vikten av att skydda och bevara människoliv och får aldrig medverka i åtgärder som syftar till att påskynda döden.«

Föreslagen lydelse

som gäller exempelvis i livets slutskede, vilket kan leda till att patienter får en suboptimal smärtlindring, säger Niels Lynöe, professor i medicinsk etik och ordförande i Läkarsällskapets etikdelegation.

Göteborgs läkarförening tyckte däremot att paragrafen skulle lämnas orörd.

■ **Bör formuleringen »Läkaren får aldrig medverka till att påskynda döden« strykas från de etiska reglerna?**

JA

Svenska Läkaresällskapet
Värmlands läkarförening
Ångermanlands läkarförening
Samfundet äldre läkare
Svensk förening för allmänmedicin
Svenska föreningen för barn- och ungdomspsykiatri
Svensk förening för klinisk farmakologi

NEJ

Malmö läkareförening
Göteborgs läkarförening
Västerbottens läns läkarförening
Blekinge läkarförening
Svensk geriatrisk förening
Svenska skolläkarföreningen
Sylf, Sveriges yngre läkares förening

Kunde inte enas

Sjukhusläkarföreningen
Svenska militärläkarföreningen
Mellersta Skånes läkarförening

– Att ta bort meningen i ett läge när det sker en glidning i hela Europa mot en mer tillåtande inställning till döds hjälp, och när en debatt om dödshjälp pågår även i Sverige, riskerar att tolkas på ett sätt som inte är avsett. Jag tycker inte att det ska råda någon oklarhet om att aktiv dödshjälp är något som läkare inte ska delta i, säger Christina Berntsson, ordförande för Göteborgs läkarförening.

Eftersom meningarna bland remissinstanserna gick så starkt isär valde EAR att skicka över tre olika förslag till centralstyrelsen: behålla, ta bort eller omformulera paragrafen.

Själv förordade EAR kompromisslösningen att omformulera, vilket också är den linje Läkarförbundets centralstyrelse gått på i sin proposition till fullmäktige. Förslaget är nu att frasen »medverka till att aktivt påskynda döden« ersätts med »medverka i åtgärder som syftar till att påskynda döden«.

– Den föreslagna formuleringen betonar syftet med åtgärden tydligare än den gamla. Om syftet med en åtgärd är att lindra lidande är den inte etiskt klandervärd, även om en effekt kan bli att döden påskyndas, säger Thomas Flodin.

Niels Lynöe tycker att det är bra att den föreslagna formuleringen är mindre kategorisk. Men inte heller den är helt invändningsfri, anser han.

– Syfte är ett mångbottnat begrepp. Precis som en åtgärd kan ha flera konsekvenser, kan den ha flera syften. Jag kan leva med den nya formuleringen, men det bästa vore att ta bort den helt. Alla läkare vet att dödshjälp inte är tillåtet i Sverige.

Michael Lövrup

Nya diagnos- och behandlingsmetoder bör etikprövas

Läkarförbundet är positivt till att nya diagnos- eller behandlingsmetoder som kan påverka respekten för människovärdet eller den personliga integriteten ska bedömas ur etisk synvinkel innan de omsätts i praktisk sjukvård.

I en promemoria föreslår Socialdepartementet att en sådan prövning blir obligatorisk genom att man inför en ny bestämmelse i Hälso- och sjukvårdslagen. Bakgrunden är den snabba utvecklingen inom områden som fosterdiagnostik, genetik, nanoteknik och bildbehandling av hjärnan. Teknikerna rymmer nya möjligheter till behandling och bot, men kan också föra med sig etiska dilemman.

Läkarförbundet betonar att inte bara nya metoder bör kunna granskas, utan även sådana som redan införlivats i vården. Om sådana metoder visar sig ha oönskade konsekvenser för integritet eller människovärde bör de kunna avvecklas. ■

SFAM vill ha miniminivå i värdighetsgarantin

Svensk förening för allmänmedicin, SFAM, tycker att en värdighetsgaranti för äldreomsorgen bör innehålla en väl definierad servicenivå som inte får underskridas. Därmed går man emot Värdighetsutredningen, som ansåg miniminivåer vara ett kommunalt ansvar.

En sådan lägstanivå skulle utgå från fundamentala behov, snarare än att formuleras i timantal eller stödformer. Därmed skulle individen veta vad man har att förvänta sig, samtidigt som kvaliteten blir möjlig att följa upp ur ett nationellt jämställdhetsperspektiv. Det skulle också göra det naturligt att involvera hälso- och sjukvårds-kompetens, eftersom sådan behövs för att identifiera problem och lämpliga åtgärder.

SFAM menar också att utredningen förbiset den svåra frågan om hur personer, exempelvis dementa, som inte själva kan uttrycka sina behov ska garanteras en värdig omsorg.

Enligt föreningen skulle ett förtydligande i lagtexten behövas, som anger hur begrepp som självbestämmande och integritet ska tolkas i sådana lägen. ■